

Otvorený list Ministrovi školstva SR

Vážený pán minister,

Dňa 19.3. 2008 som sa zúčastnil zasadnutia Predmetovej komisie z matematiky na Štátnom pedagogickom ústave, ktorej hlavným bodom programu bolo prerokovať novo - navrhované Učebné osnovy štátneho vzdelávacieho plánu pre 1. a 2. stupeň základných škôl a pre štvorročné gymnáziá. Na prekvapenie väčšiny prítomných (vrátane autorov osnov) nám bol na mieste rozdáný nový rámcový učebný plán, ktorý oproti predošlému návrhu zásadným spôsobom mení rozsah vyučovacích hodín pre matematiku aj ďalšie predmety najmä na základných školách. Oproti súčasnému stavu je navrhované zníženie počtu hodín matematiky na 1. stupni ZŠ o 37 percent, na 2. stupni ZŠ o 29 percent a na gymnáziách o 40 percent. Podľa vyjadrenia členov komisie, ako aj autorov pôvodných osnov, v túto chvíľu na nových osnovách nepracuje nikto. Komisia totiž nové plány považuje za úplne neakceptovateľné.

Treba otvorene povedať, že navrhovaný rozsah výučby matematiky nevytvára podmienky pre zabezpečenie rozvoja schopností a zručností potrebných pre porozumenie základom prírodných a technických vied a informatiky. Absolvent povinnej školskej dochádzky tak nebude spôsobilý pre ďalšie štúdium technického, prírodovedného a ekonomického smerovania. Argument, že tento nedostatok možno dobehnúť vhodnou voľbou voliteľných predmetov na gymnáziu neobstojí. Autori reformy by si mali byť vedomí, že niektoré schopnosti, napríklad geometrické myslenie a priestorovú predstavivosť je možné rozvíjať optimálne len v určitom veku detí. Uvedený návrh úplne ignoruje osobitné postavenie matematiky v systéme vied – symbolický jazyk matematiky totiž používajú prírodné, technické i spoločenské vedy na formuláciu základných zákonov prírody a spoločnosti, ako aj na opis reality. Tento fakt najlepšie stručne vyjadruje známy výrok: „Hlavným cieľom ľudovej školy je naučiť deti čítať, písať a počítať.“ V novom vydaní sa táto myšlienka objavuje v dokumentoch Európskej únie a OECD, kde sa hovorí o niekoľkých kľúčových kompetenciách, pričom jedna z najvýznamnejších je kompetencia matematického myslenia. Posledné medzinárodné prieskumy PISA odhalili u našich 15 ročných detí práve v tejto kompetencii závažné nedostatky. Je ťažko pochopiteľné, ak autori učebného plánu (kto to vlastne je?) navrhujú riešiť tento problém významným znížením rozsahu výučby matematiky na základnej škole a gymnáziu.

Uvedenie navrhovaného učebného plánu do výučby celkom iste spôsobí vážny problém s uplatnením absolventov našich škôl v praxi. Absolventi stredných škôl, s výnimkou niektorých humanitných a spoločenskovedných odborov, nebudú pripravení na štúdium na väčšine vysokých škôl v Európskej únii. Predpokladám, že cieľom reformy nie je to, aby náš vzdelávací systém pripravoval masy jazykovo vybavených sociálnych pracovníkov pre potreby európskeho trhu práce. V konečnom dôsledku realizáciou takto poňatej reformy utrpí životná úroveň obyvateľov Slovenska. Už dnes je ďalší rozvoj slovenskej spoločnosti brzdený nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily technického a prírodovedného zamerania. Napokon, navrhovaný učebný plán je v priamom rozpore so snahou Vlády SR a Ministerstva školstva preferovať aplikovaný výskum, ktorý podporí rozvoj výroby s vyššou pridanou hodnotou. V tomto kontexte vychádza celý zámer reformy priam schizofrenicky.

Osobitou kapitolou je organizácia prípravy reformy, ktorej vyvrcholením boli udalosti zo dňa 19.3. 2008. Aj laikovi je zrejmé, že nie je možné požadovať od členov odbornej komisie, aby na mieste za pár hodín vytvorila kvalitné a konzistentné osnovy pre výučbu matematiky

na základnej a strednej škole. Východiská reformy a celkový zámer dodnes neboli zverejnené. Chýba akákoľvek koordinácia medzi prácou jednotlivých predmetových komisií. Neustále sa menia navrhované rozsahy hodín, personálne zabezpečenie jednotlivých úloh nie je známe. Samozrejme tieto problémy sa netýkajú len matematiky, ale celkovej organizácie reformy. Pokiaľ nie sú jasné východiská, nepoznáme celkový zámer ani učebné plány, nie je možné pripraviť ani nadväznú pedagogickú dokumentáciu, počnúc osnovami a končiac učebnicami a učebnými pomôckami. V chaose, ktorý vznikol niekoľkonásobnými zmenami návrhov učebných plánov úplne zaniká aspekt prípravy učiteľov na realizáciu reformy. V konečnom dôsledku bude úspech reformy závisieť od učiteľov na školách a ich stotožnenia sa s myšlienkou reformy. V tomto smere sa však vykonalo veľmi málo. Vyzývam preto autorov reformy, aby zverejnili svoje zámery a obhájili ich v odbornej diskusii. Najmä by bolo vhodné a zodpovedné, aby sa pod základné dokumenty (ako napríklad učebné plány) ich autori aj podpísali – doteraz to nebolo pravidlom.

Vážený pán minister,

Vzhľadom na **vyššie uvedené skutočnosti** musím konštatovať, že spustenie reformy v školskom roku 2008/2009 sa v danej situácii javí ako hazardný experiment s budúcnosťou našich detí a vnukov. Zastavenie reformy a prehodnotenie základného zámeru spolu so zvážením personálneho a materiálneho zabezpečenia reformy školského systému považujem v danej situácii za jediné racionálne riešenie.

26.3. 2008

Doc. RNDr. Roman Nedela, DrSc.
Predseda Slovenskej matematickej spoločnosti